

O Reformismo Borbónico en Galicia.

Introdución: Galicia nun Estado Centralizado

A chegada da dinastía borbónica a España, tras a Guerra de Sucesión, supuxo un cambio radical na concepción do Estado. Os novos monarcas, inspirados polo modelo francés, tiñan como obxectivo crear unha **monarquía centralizada e eficiente**. Neste novo escenario, Galicia deixou de ser unha rexión periférica para converterse nun punto estratéxico vital. A súa situación xeográfica, coa súa extensa costa atlántica, era crucial para a defensa do imperio colonial e das rutas de comercio. As reformas borbónicas, especialmente no século XVIII, transformaron o reino de Galicia, modernizando a súa administración, fortalecendo a súa economía e consolidando a súa relevancia militar e naval.

Reorganización Administrativa e o Control do Estado

Os Borbóns implementaron unha serie de reformas para ter un control máis directo sobre os territorios. Unha das máis importantes foi a creación da **Intendencia do Reino de Galicia**, que fusionou nunha soa figura, o intendente, as competencias de xustiza, facenda, guerra e administración. Este novo cargo, de nomeamento directo do rei, reducía o poder das antigas Xuntas do Reino e aseguraba que as decisións da Coroa se aplicasen de xeito rápido e eficaz.

Outra medida fundamental foi a modernización do sistema de recrutamento naval a través da **Matrícula do Mar**. A pesares de existir xa no século XVII, os Borbóns reforzárona e organizárona para garantir a dispoñibilidade de mariñeiros expertos para a súa Armada. Galicia, coa súa gran cantidade de poboación costeira, converteuse no principal provedor de tripulacións, achegando a **cuarta parte da matrícula humana** de toda España. A cambio, a xente de mar quedaba exenta das quintas (o recrutamento militar terrestre), o que demostraba a prioridade naval da nova dinastía.

O Proxecto do Arsenal de Ferrol: A Cidade da Ilustración

O proxecto máis ambicioso e transformador en Galicia foi a creación do **Arsenal de Ferrol**. A súa situación, protexida pola ría e de fácil saída ao océano Atlántico, convertíaa no lugar perfecto para unha base naval.

- **Un Proxecto de Estado:** A decisión de converter Ferrol nunha base militar foi tomada polo ministro **Xosé Patiño** en 1726, pero foi o **Marqués da Ensenada**, ministro de Fernando VI, quen a levou a cabo a gran escala a partir de 1746. Construíronse estaleiros, diques e peiraos coa tecnoloxía máis avanzada do momento, transformando a pequena vila nunha das principais bases navais de Europa. O seu obxectivo principal era protexer as **rutas atlánticas** e as frota que traían metais preciosos de América dos ataques británicos.
- **Unha Revolución Urbana:** O proxecto do arsenal non só tivo un impacto militar, senón que tamén transformou por completo a vida urbana. A chegada de miles de traballadores e oficiais fixo necesaria a creación de novos barrios. O deseño seguía o modelo da **arquitectura ilustrada**, con rúas anchas e perpendiculares (plano hipodámico). O barrio da **Magdalena** foi construído para a oficialidade, mentres que o de **Esteiro** acolleu aos

obreiros. Este crecemento converteu a Ferrol no **principal centro urbano e industrial** de Galicia, superando a outras cidades tradicionais.

Apertura Comercial e Crecemento dos Portos

Ademais da militarización, o reformismo borbónico tamén promoveu o comercio para revitalizar a economía. A Coroa aboliu o ríxido monopolio comercial de Sevilla e Cádiz, abrindo os portos de toda a península ao comercio con América. O porto da **Coruña** foi un dos grandes beneficiados.

- **O Servizo de Correos Marítimos:** En 1764, **Carlos III** estableceu o Servizo de Correos Marítimos na Coruña, unha compañía estatal que transportaba correspondencia, persoas e mercadorías ata A Habana e Bos Aires. Esta concesión facilitou o intercambio e impulsou a economía local.
- **Comercio Directo con América:** A partir de 1765, A Coruña foi autorizada para **comerciar directamente coas colonias americanas**. Esta medida, xunto coa supresión das aduanas interiores dos Decretos de Nova Planta, facilitou a entrada de produtos galegos (especialmente téxtiles de liño) e a saída de emigrantes, integrando a rexión nos circuitos comerciais do imperio.

Conclusión

O reformismo borbónico significou un punto de inflexión para Galicia. A pesar de manter a súa posición periférica a nivel político, foi estratéxicamente integrada no proxecto centralista dos Borbóns. A creación do arsenal de Ferrol e a apertura comercial da Coruña non só reforzaron a presenza militar do Estado, senón que tamén modernizaron e revitalizaron a economía da rexión, marcando un claro antes e despois na historia galega e sentando as bases para o seu desenvolvemento posterior.